

JACQUES AUDIARD: AHOL A NAP FELKEL PÁRIZSBAN

Panelstoriik

VARRÓ ATTILA

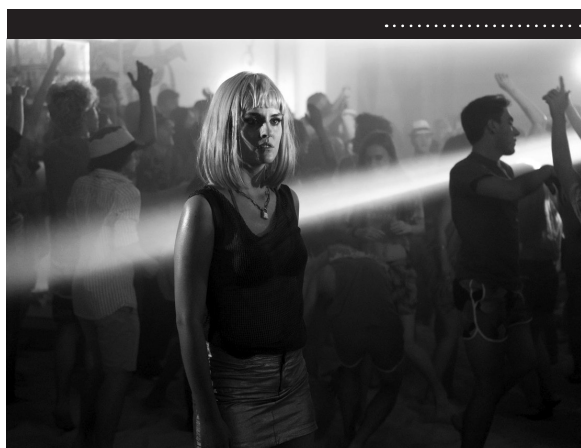
AUDIARD KÉPREGÉNY-FELDOLGOZÁSA AZ ÉLETMŰ LEGMELEGEBB ALKOTÁSA.

Pusztán az életművük alapján nehéz lenne két különbözőbb karakterű alkotót találni, mint Adrian Tomine japán-amerikai indie képregényíró és Jacques Audiard francia művészfilm-auteur: míg a tömegkultúra óceánjának nyugati oldalán egyedülállóan és *ennuivel* küszködő, megkeseredett átlagemberek egyszerű karikatúraalakjai téblábolnak hétköznapi hipster-világuk tisztavalonalas kertvárosi képkockáiban, addig a keleti parton kőkemény rajzolatú, alvilági macsók keresik helyüket a brutális erőszak mindennapjain túl felderengő egyszerű élet szűkös, rögrealista keretei között. Szürke, kis pokoljárások húsz oldalon és karcos megváltástörténetek epikus méretekben, szerelmi zsákutcák és halálos megmérettetések, értelmiségi vívódások és véreskezű leszámolások – vajon mi kerülhet az elsőre komplementernek tűnő alkotói halmazok adaptáció-metszetébe az emberi természet önpusztító kegyetlenségén kívül, amely éppen úgy jelen van a West Coast-i fair trade kávézók babzsákjain egymást maró szerelmespárok,

mint az utcai harcosok, fegyház-lakók és lakótelepi bűnözők életében.

Az *Ahol a Nap felkel Párizsban* eredeti címe és központi helyszíne, a főváros 13. kerülete, azon belül a félévszázados Les Olympiades lakótelep, már topográfiai értelemben is egyfajta hidat képez a két homlokegyenest eltérő világ között: épp oly messze van a belvárosi Amélie-mesevilágtól, mint a bűnmelegágy *banlieu*-ktől, rideg, százméteres toronyházait kedves parkok, üde campusok, tágas könyvtárépületek övezik – jellegtelen, egyben otthonos körzet, amely bármelyik modern nagyvárosban megtalálható. Tomine három kiszemelt képregénynovellájának hősei, az egyik lehangoló állásból a másik kínos kapcsolatba bukdácsoló, öngyűlölő kínai lány (*Hawaiian Getaway*), a saját internet-pornó hasonmása árnyékából szabadulni próbáló fiatal nő (*Amber Sweet*) és a stand-up komikus karrierről álmodozó dadogós, introvertált fruska (*Killing and Dying*) egyaránt megférnek ebben az

„Egyfajta megváltást nyerne”
(Noémie Merlant)

Audiard-életműtől idegen mikrokörnyezetben, a maguk kétségeivel, gatlásaival és élethazugságaival. Audiard azonban a három női sorsot összeköti egy sajtógyártású fekete főhőssel, akihez mindhárom alapnovellából átvesz néhány vonást: egyszerre ex-dugócsimbora, leendő álompasi és szerető bátya a három nő életében (utóbbi esetben ki is túrva saját történetéből a kamaszlány húgot). Ez a sokarcú, helyét kereső férfihős a maga módján, ha nem is szándékosan, segít az ilyen-olyan lelki sérü-

lésektől szenvedő nőknek a kitörésben, újrakezdésben – így története némi rokonságban áll az Audiard-életmű két korábbi románcával (*A számat figyeld*, *Rozsda és csont*), ahol komolyabbak voltak a női fogyatékok és keményebbek a férfisorsok, de végül egyaránt sikerült a két félnek közös nevezőre kerülni (míg Tomine életművében elvétve akad efféle happy end).

Akárcsak a férfihős körül keringő három nőalak, akik kiszabadulnak a kudarok kényszerpályáiról (még akkor is, ha egyikükről ehhez egy giccshatárszéli leszbikus románcot kell beleerőltetni a történetbe), az alapnovellák is egyfajta megváltást nyerne Audiard (és két forgatókönyvíró-társnője, köztük Céline Sciamma) jóvoltából. Míg az eredeti *comix*-karakterek nyers – és jogosnak ábrázolt – emberundora tetten érhető a filmben is, a sajátos passzivitás (a Daniel Clowes-iskola egyik éltanítványát jelentő Tomine legfőbb kézjegye) a pótcselekvésekben, önáltatásokban megnyilvánuló tehetetlenség felülíródik a *Halálos szívdozbanás* és a *Próféta* alkotójának kemény kezében: nem csupán hiperaktív, humoros vagy akár erőszakos felvillanások erejéig (mint egy bosszúból elcsattanó váratlan utcai saller), de a tudatos döntésekben is, amelyek kirántják a két felnőtt nőt saját korlátaik közül. Audiard képes megszerettetni ezt a nem igazán szerethető keserédes-hármast (ahogy korábban kőbrutál férfihőseinél is sikerült neki), ám ezúttal heroikus fizikai teljesítmény nélkül, pusztán apró, érzékeny gesztusok sorozatán keresztül. Akárcsak látványos stílári bravúrja, a szürke háztömböket megszépítő fekete-fehér fényképezés (hozza a pár hangból építkező, szívmengető elektronikus kísérőzene), ezek a sívár, lehangoló panelstoriik is megszépülnek mindössze attól, hogy paneljeiket a való világ kíméletlen, harsány színei helyett a lírai realizmus lágyabb, kevésbé kontrasztos fényeivel festik át.

AHOL A NAP FELKEL PÁRIZSBAN (Les Olympiades) – francia, 2021. Rendezte: Jacques Audiard. Írta: Adrian Tomine műveiből Léa Mysius, Céline Sciamma és Jacques Audiard. Kép: Paul Guilhaume. Zene: Rone. Szereplők: Makita Samba (Camille), Lucie Zhang (Émilie), Noémie Merlant (Nora), Camille Léon-Fucien (Eponine). Gyártó: Playtime / Page 114. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. Feliratos. 104 perc.